

Напрямок 1
«Трансформація продовольчої безпеки в Україні.
Регіональна економіка і збалансоване природокористування»

інтенсивності експлуатації транспортних засобів, рік їх виготовлення, технічна надійність, ремонтпридатність в умовах руху та виходу з ладу. При організації управління забезпечення продовольством потрібно серйозно ставитися до проблем, пов'язаних із технічною експлуатацією автомобільного транспорту.

Таким чином, забезпечення завдань безпеки під час постачання продовольства населенню має комплексний характер, який включає взаємодію органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадян. Продовольча безпека України серйозно залежить від функціонування транспортної системи держави і у першу чергу від експлуатації автомобільного транспорту. При організації управлінських, логістичних дій, направлених на забезпечення населення продовольством у зонах бойових дій, потрібно враховувати безпеку інфраструктури, безпеку осіб, задіяних у перевезенні вантажів, та безпечну експлуатацію автомобільного транспорту.

Список використаних джерел:

1. Протимінна діяльність / Міжрегіональний центр гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС URL: https://mcgr.dsns.gov.ua/?page_id=11589
2. На Сумщині заборонено ходити до лісу / The Sumy Post. Сумські новини. URL: <https://sumypost.com/sumynews/suspilstvo/na-sumshhyni-zaboroneno-hodyty-do-lisu>.
3. Серета В. В., Назар Ю. С., Костовська К. М. Адміністративне право України (у схемах та коментарях): навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 300 с.

Македон Галина

к.е.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ЕКСПОРТ ЗЕРНА: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Україна в даний час є одним із світових лідерів з експорту сільськогосподарської продукції, а сільськогосподарська галузь – це одна з провідних галузей економіки України, яка є найпривабливішою для інвестицій. Завдяки сприятливому клімату та географічному положенню, унікальним природним ресурсам, великим площам родючої ріллі та високому бонітету ґрунтів Україна має гарні позиції для отримання статусу світового лідера сільськогосподарського виробництва.

Впродовж останніх 30 років квота української агропродовольчої продукції на глобальному ринку постійно зростала, досягнувши рекордних показників у 2021 р. Має місце залежність багатьох країн від експорту українського зерна пшениці і кукурудзи. Якщо говорити про критичну залежність, то вона сформувалася у глобальному сегменті соняшnikової олії. Наразі частка українських рослинних олій в структурі глобального експорту відповідної продукції в цілому становить 7,5%, проте в сегменті соняшnikової олії у 2021/22 маркетинговому році цей показник досяг 47,2%. При чому знайти заміну українській продукції в короткостроковій перспективі не видається можливим оскільки частка України в структурі її глобального виробництва становить

Всеукраїнська науково-практична конференція
«Міжгалузеві наукові дослідження:
можливості та варіанти впровадження»

30,6%. На частку РФ, яка знаходиться під санкціями та має суттєві труднощі із просуванням своєї продукції на глобальний ринок, припадає 30% глобального експорту соняшникової олії та 28% виробництва. В сукупності це призвело до різкого зростання її світової ціни – з 1700 до 2250 дол. \$ за 1 т [5].

На частку України і РФ припадає 43% світового експорту пшениці і кормового зерна. Транспортні комунікації в Чорному морі знаходяться в зоні бойових дій, що, по суті, унеможлиблює їх використання – після того, як росіянами було потоплено та захоплено кілька цивільних суден, іноземні судноплавні компанії та страхові агентства, враховуючи існуючі ризики, встановлюють таку плату за свої послуги, яка робить нерентабельним їх використання. Росія, як країна-агресор, перебуває під санкціями, що суттєво ускладнює рух її зернової продукції на глобальний ринок. В сукупності це зумовило різке зростання світових цін на пшеницю і кукурудзу. Наприклад, в ЄС котирування зросли на безпрецедентні 150 доларів за тонну через очікування оновленого та сильного попиту з Близького Сходу та Північної Африки. Найбільше зросли ціни в США – до 162 доларів за тонну, що також враховує суху погоду в Канзасі, Оклахомі та Техасі, яка викликала занепокоєння щодо стану врожаю озимої пшениці. Згідно з даними Міжнародної зернової ради (IGC) за останніх 20 років, ціна кукурудзи вперше для найбільшого її експортера (США) досягла 350 доларів за тонну. На початку березня ставки для всіх основних експортерів були рекордними. Наприклад, ціни на українську кукурудзу зросли на 56 доларів, досягнувши 340 дол. за тонну [2–4].

Отже, світовий продовольчий ринок відреагував на початок російсько-української війни різким зростання цін основних видів агропродовольчої продукції. В зоні високих ризиків продовольчої кризи опинилися країни з низьким рівнем доходів. Населення більшості таких країн має досвід тимчасового або хронічного голоду. Наприклад:

- у Єгипті понад 32,5% громадян живуть за межею бідності, що робить недоїдання та голод в Єгипті актуальною проблемою;

- у Ємені рівень недоїдання серед жінок і дітей залишається одним з найвищих у світі: 1,2 мільйона вагітних або жінок, які годують груддю, і 2,3 мільйона дітей віком до 5 років потребують лікування від гострого недоїдання;

- в Індонезії 14,3 відсотка населення живуть за межею бідності, а 19,4 мільйона людей не можуть задовольнити свої харчові потреби;

- у Бангладеш 40 мільйонів людей залишаються без продовольства, а 11 мільйонів страждають від гострого голоду;

- в Ефіопії 5,9 млн. осіб страждають від гострої нестачі продуктів харчування;

- у Лівані 22% домогосподарств відчують нестачу продовольства;

- у Пакистані 20,5% населення недоїдають, 44% дітей до 5 років відстають у розвитку [6].

Напрямок 1
«Трансформація продовольчої безпеки в Україні.
Регіональна економіка і збалансоване природокористування»

Майже усі країни, що наразі опинилися перед загрозою катастрофічного дефіциту продовольства, є покупцями української зернової продукції, причому Україна до останнього моменту була для них головним постачальником (рис. 1).

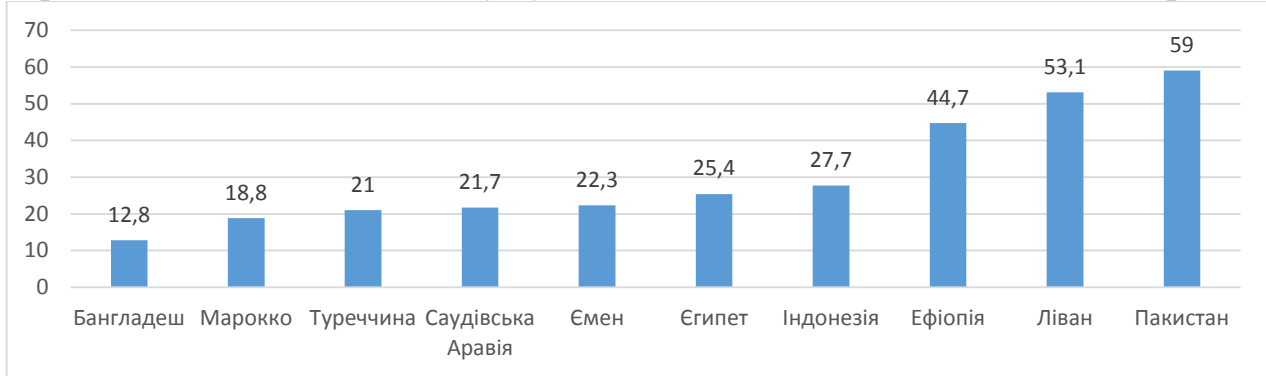

Рис. 1. Частка України в імпорті зерна пшениці окремих країн Азії та Африки, %

**Примітка: побудовано за даними [1, 2]*

Відновлення українського агропродовольчого експорту у попередніх обсягах можливе лише при умові припинення бойових дій, повернення контролю над усіма портами та розблокування азовського і чорноморського цивільного судноплавства. Можливості логістики транспортних комунікацій на суходолі є вкрай обмеженими. Наприклад, АТ «Укрзалізниця» пропонує експортерам перевантажувати зерно на 12 терміналах. Наразі найбільше вагонів сконцентровано на трьох прикордонних переходах – «Ізов» (шлях на Польщу), «Ужгород» (шлях на Словаччину) та «Чоп» (шлях на Словаччину). Разом з тим, пропускна спроможність усіх 12 терміналів, що розташовані на західному кордоні України, не перевищує 1 млн т зерна на місяць [4].

Попри небезпеку продовження військових дій є підстави для стриманого оптимізму стосовно внутрішнього продовольчого забезпечення України. Таке припущення ґрунтується на кількох фактах.

Перш за все, в країні сформовано продовольчі резерви на тривалий період. За заявою керівника офісу президента Шурми Р. в країні на складах і елеваторах сформовано запаси пшениці, кукурудзи, соняшникової олії, базових продуктів, яких має вистачити на 3–5 років [5].

Попри ведення бойових дій, в більшості областей України (у 20) розпочалися весняно-польові роботи в ході яких відбувається посів ранніх та пізніх зернових культур. За прогнозом експертів аналітичного агентства «АПК-Інформ» виробництво зернових і олійних культур у 2022 році в Україні попередньо оцінюється на рівні 53,3 млн тонн, що на 51% нижче за рекордний показник попереднього сезону. Урожай зернових цього року може бути найнижчим за останні 10 років, а олійних – за 15 років [1].

Згідно з прогнозами експертів компанії «Latifundist» за різними сценаріями виробництва, в 2022 році урожай зернових та зернобобових культур становитиме

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«Міжгалузеві наукові дослідження:
можливості та варіанти впровадження»**

від 55,1 до 70,5 млн тонн, технічних культур від 23 до 28 млн тонн [3]. Цього цілком достатньо для повного забезпечення внутрішніх потреб у відповідному продовольстві. Наприклад, в 2020 р. внутрішнє споживання зерна склало 20082 тис. тонн, в тому числі:

- витрати на корми – 10343 тис. тонн;
- витрати на посів – 2247 тис. тонн;
- втрати – 1073 тис. тонн;
- переробка на нехарчові цілі – 1040 тис. тонн;
- фонд споживання – 5379 тис. тонн [2].

Враховуючи вимушене різке скорочення обсягів експорту української зернової продукції, можна очікувати збільшення її спрямування на внутрішні потреби, зокрема на годівлю худоби. Це дозволяє припустити ймовірність збільшення обсягів виробництва м'яса у областях, на території яких не відбувається бойових дій.

Список використаних джерел

1. OECD-FAO Agricultural Outlook 2021-2030. URL: <https://stats.oecd.org/>
2. Oilseeds: World Markets and Trade. URL: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/oilseeds.pdf>
3. Київська школа економіки. Вторгнення Росії в Україну загрожує голодом сотням мільйонів людей у всьому світі. Всеукраїнська аграрна рада. 05.03.2022. URL: <https://uacouncil.org/uk/post/vtorgnennarosii-v-ukrainu-zagrozue-golodom-sotnam-miljoniv-ludej-u-vsomu-sviti-kse>
4. Livestock and Poultry: World Markets and Trade. URL:
5. https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/livestock_poultry.pdf
6. Укрзалізниця. Відвантажувати зерно на експорт можна на 12 терміналах. UKRAGROCONSULT.30.09.2022. URL: <https://ukragroconsult.com/news/vidvantazhuvaty-zerno-na-eksport-mozhna-na-12-terminalahukrzaliznyczya/>

Stadnyk Victoriya

Ph.D., Senior Lecturer, associate professor

Separate division of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine «Nizhyn Agrotechnical Institute»

**ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE
THROUGH THE REALIZATION OF ITS INTERESTS**

The economic security of an enterprise is a complex concept and is connected not so much with the internal state of the enterprise itself, but with the influence of the external environment, with its subjects, with which the enterprise interacts. In this regard, it can be more precisely stated that the economic security of the enterprise reflects the harmony and balance of the interests of the enterprise and the interests of the subjects of the external environment. From these positions, the economic security of the enterprise can be considered as a practical implementation of the provisions of the theory of resource interdependence, according to which, in its activities, the enterprise must take into account not only its own, but also the various interests of its